

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc în adminis-
trație.
Multa publică și Loc de
schimb costă fiecare ztr 20 fl.
Manuscrisurile nu se lu-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Sofisme.

Este într'adevăr, ciudat cât de mult se
sunt înmulțit sofismele în politica guvernelor un-
garești față de națiunile nemaghiare. Sânt
decenii întregi, de când toate legile
orice principiu de drept sânt puse la a-
postul unei serii de sofisme. Pe acestea
razimă orice măsură a guvernelor în cele
terme și orice pretext sau legitimare în
să. Și atât de mult s'au încetățenit pre-
judiciile, atât de acreditate au ajuns aceste
sofisme la anumiți factori externi și în o-
presei europene creatoare de opinii,
lupta și intențiile noastre de a le spul-
ajung să fie tot mai anevoioase.

Căci nu este nimic mai greu decât să
impotriști unor născociri, cari au pri-
aparențele unor adevăruri. Nu poate fi
mai oșios decât a limpezi noțiuni în-
falsificate și a scoate din mintea
oamenilor de cetățeni, sau cel puțin din
conducătorilor, erezuri propagate cu
credințe înrădăcinate prin abus.
sofismele politice maghiare au străbătut
de adânc în conștiința neamului un-
și spiritul public al lor a fost atât de mult
scutit prin legi, prin presă și prin școală,
paroxizmul lor a atins în această pri-
un grad îngrijitor pentru ceilalți lo-
catori ai țării. Presumpția și intoleranța lor
ajuns atât de mare, încât a discuta cu
la masa verde, a încerca o capacitate
reciprocă, cu înlăturarea a priori a sofisme-
este cu neputință.

Să luăm de pildă ideea principală care
domină în poporul maghiar de sus până
jos, dela omul politic cel mai genial până
la cel mai rustic alegător din fundul săcu-
mei. Este ideea fixă a statului unitar națio-
nal. Ne întrebăm: poate să existe un so-
fism mai îndrăzneț și mai artificial creat ca
acesta?

Că există o Ungarie politică unitară,
cu drepturile și situația anumită în Monar-
chia habsburgică, cine nu o recunoaște?
Dar că Ungaria aceasta ar avea și caracte-
rul ei specific de rasă, că ea ar fi stăpâ-
nită de o singură națiune, care-i determină
rosterile și-i imprimă firea de unitate na-
țională este o invenție din domeniul fan-
taziei.

Ni-se pare extra-ordinar, că sofismul a-
cesta atât de ușor de întrevăzut, să con-
tinuie a stăpâni opinia publică. Această be-
ție dulce, care leagă spiritele tuturor,
poate fi atât de ușor schimbată în reali-
tate crudă, dacă se va ține seama de cifra
grăitoare a statisticeii, de istoria, cultura și
de calitățile celorlalte neamuri din această
țară!

Privirea cea mai superficială asupra su-
prafetei Ungariei îți va oferi tabloul cel
mai variat al unei țeri poliglote, unde po-
poare stau de veacuri alături, întărindu-și
și dezvoltându-și fiecare propria-i gospodă-
rie. Și stările aceste firești, viața aceasta
multicoloră, cu atât de felurite limbi și atât
de deosebite năzuințe naționale, sânt cea
mai evidentă desmințire a rușinosului so-

fism despre caracterul unitar național al
Ungariei.

Mai sânt ele și alte sofisme, cari însă
toate decurg din ideea principală, de care
am vorbit. Felul cum caută să și impună
prin lege graiul unguresc ca limbă oficială
pentru toți, modul cum încearcă să fami-
liarizeze popoarele celelalte cu noțiunea de
stăpâni și stăpâniți, sau de cuceritori și cu-
ceriți, sânt iarăși presumpțiuni isvorite din
acelaș sofism nebulos. Și în vanitatea asta
a lor nemărginită le mai vine în ajutor și
o altă împrejurare. Limba lor, cu termino-
logia ei neprecisă, nu vrea nici ea să re-
cunoască noțiuni deosebite între »cetățean
ungar« și »cetățean maghiar«. Ea nu cu-
noaște decât termenul »magyar« și confundă
prin urmare consecvent și cu anume ten-
dințe de mistificare »statul ungar« cu »sta-
tul maghiar«.

Politica aceasta de inchipuiri, de logică
silită și de argumente artificiale va da ea
dela sine un strășnic faliment, când se va
izbi de realitate. Forța de rezistență a nea-
murilor celelalte — forță pe care drepta-
tea cauzei lor le-o mărește în mod firesc
— este destul de mare pentruca să aștepte
cu încredere momentul când sofismele ace-
ste ale unguirilor se vor dovedi ele singure
de impropii pentru conducerea țării. Ceice
vin astăzi și ne întind mâna ca să chib-
zuim împreună mijloacele unei încetări a
ostilităților trebuie să se convingă odată
ei singuri, că, până ce nu vor renunța la

Impresii de aviațiune.

Un redactor al ziarului parizian »Le Temps«
care a lăsat pe aviatorul francez Sommer într'o
ocasionă făcută la concursul dela Reims, pu-
blicită următoarele impresii despre această călătore-
aeriană:

În de obicei, aviații sânt foarte puțin vorbă-
rești, mai cu seamă că atenția stăruitoare care o
sacrifică manevrei aparatului nu le îngăduie să
vorbească și să înregistreze aceste observații.

Într'adevăr, când pun piciorul pe pământ: vă
vor vorbi de rezervorul de esență, de motor, de
elementele aerului... și atât tot.

În asemenea condiții cel mai simplu lucru este
să asociești una dintre aceste pasări în sborul
de aceea am rugat pe Sommer să ne la pe
un biplan din fabricația sa. Nu am ales la în-
tâmplare pe acest pilot.

De multă vreme urmăresc încercările lui și-l
văd izbândă.

Pilotul se instalează la postul lui, în fața mea,
scădat de genunchii mei, cu boneta lăsată pe
bucșă. La spatele nostru un mecanic caută să
pună în mișcare helicea. O singură recomanda-
re înainte de plecare.

— Potrivii-vă bine caschete. Se poate ca vântul
să o smulgă și să o arunce în helice.

Zicând acestea Sommer pune mâna dreaptă pe
aparatul de manevră. Se scurg două, trei scunde

și deodată izbucnește o lovitură de tunet la spa-
tele meu, motorul s'a pus în mișcare și helicea
face un șgomot asurzitor. Îmi pare că o baterie
de mitralieze a deschis focul la cinci zeci de
centimetri de urechile mele și că trage fără ră-
gaz. Îmi inchipui că pilotul abia aude această
spălmântătoare baterie, de oarece timpanul său
este protejat de grosimea scufei ce o are pe cap.
Cascheta mea de ciclist nu mă preservă de a-
ceste detunături.

Tot biplanul tremă ează, gata să și ia sborul.
Iată-ne porniți! Alunecăm repede pe gazon:
e o alunecare nespuse de dulce!

Pilotul, căruia îi urmăresc toate mișcările, se
înclină puțin înainte, cu mâna ușor rezemată pe
aparatură de conducere: pânza dinainte și-a ridi-
cat ușor bordura. Am părăsit pământul.

Acum sburăm.

Pasărea se înalță progresiv, da mi-e imposibil
să-i evaluez viteza de urcare, în lipsa unui punct
de repauz. Jos, la dreapta, zăresc tribunele, ele par
că defilează repede, fug.

Curenții de aer provocați de helice face să vi-
breze pânza și ne biciue cu asprime față.

Cu mâna dreaptă pilotul manevrează cârma, pe
când cu stânga pipăie în urma lui, fără îndoielă
pentru a regula alimentarea motorului. Cu viteza
unui tren expres sburăm în vijelie: o vijelie apar-
tență fiindcă sub noi nici un zefir nu îndoaie vâr-
furile spicelor de grâu.

Multă vreme încerc să situez drumul nostru
aerian. În jurul nostru câmpia se întinde netedă
și goală: cât despre pyloni pistei de aviație za-
darnic cercetez abizul pentru a-l zări. Așa dar
am părăsit aerodromul.

Dar atunci unde sântem? De odată un punct
negru apare pe cer.

E un alt biplan — tot un Sommer — care
înaintează drept spre noi. Un demi-viraj îmi în-
găduie să văd cine este în aeroplan.

Biplanul dispare.

Se lasă seară. În depărtare apar lumini în
amurg: Reims își aprinde reverberile în jurul ca-
tedralei, masă formidabilă, care apare vopsită în
albastru.

În părțile mărginașe ale orașului disting bine
căsuțele lucrătorilor și căsuțele grădinarilor, așe-
zate ca niște cabane în mijlocul grădinarilor si-
metrici. Coșurile uzinelor se ridică drepte și fine,
se înalță coloane de fum, și mai departe farurile
multicolore ale gării desenează straniu constelații.
Lucru curios: îmi pare că bateria de mitralieze,
care mai adineaori mă asurzea și-a domolit zgo-
motul: zgomotul motorului îmi face efectul unui
puternic sforăit, și nu-mi mai sfărie urechile. Doar
aierul care îmi biciue figura îmi dă o senzație
de frig, puțin cam desagrabilă.

De altminteri călătoria se face în excelente

toate sofismele lor, printre cari în primul rând este ideea contopirii popoarelor în o singură națiune maghiară, nici vorbă nu poate fi de o apropiere.

Discursul dlui Șt. C. Pop. Ziarele din București publică următoarea telegramă pe care »Correspondența Română» le-o transmite din Budapesta:

»Discursul rostit de deputatul naționalist Ștefan C. Pop în cameră în general a făcut bună impresie în cercurile guvernamentale și aceasta mai ales că oratorul a insistat ca politica preconizată de Francisc Deák să fie urmată în mod credincios și fiindcă s'a pronunțat contra unui pact cu Viena. În general se admite că buna înțelegere dintre români și unguri nu va urma din concesii făcute din generozitate și că înainte de toate, legea pentru egalitatea de drepturi să fie aplicată în mod loial.»

Trebuie să constatăm că *Correspondența Română* a dus din nou lumea în rătăcire. Discursul dlui Șt. C. Pop a fost un răspuns categoric la adresa contelui Tisza și a atacat cu violență guvernul pentru alegeri. Nu este adevărat mai ales că dânsul s'ar fi rostit *contra unui pact cu Viena*. D. Șt. C. Pop întrebat de noi, ne asigură că asta nu a fost nici în textul nici în intenția discursului său. Tot ce a spus e că nu e adevărat că am fi pactat cu Viena și că nu avem nici o legătură cu ea deoarece între noi și Viena s'a pus piedică feudalismul ungu.esc care ne baricadează drumul spre tron.

Adevărul este că discursul său a desconcertat pe amicii »păcii» lui Tisza și a fost penibil pentru guvern. În schimb opoziția ungurească l-a ascultat cu atențiune și l-a aplaudat pe orator care a criticat cu necruțare sistemul electoral al dlui Khuen. Numai »Correspondența Română» vede preluțind »pace» și armonie. *Der Wunsch ist der Vater des Gedankens...*

Noi prigoniri în Făgăraș. Din Făgăraș ni se scrie că administrația a pus la cale o nouă serie de prigoniri împotriva

fruntașilor români din acest comitat, care s'a purtat atât de strălucit la alegeri. Pe mâine, Joi, sânt chemați la judecătorul de instrucție din Brașov o samă de români vrednici, între ei vicarul *Macavelu*, protopopul *Borza*, avocatul *Dr. I. Popescu* și alții.

»Crima» pentru care sânt trași la răspundere ar fi atitudinea demnă observată în adunarea congregațională dela 25 Maiu n. și cântarea imnului »*Deșteaptă-te române.*»

Iată »dreapta de împăcare» a contelui Tisza — în practică.

»Unsin» Atât a răspuns cancelarul imperiului german Bethmann-Hollweg unui german din Strassburg, Alsația, care i-a trimis o plângere împotriva unui negustor din acel oraș.

Germanul nostru a comandat dela negustorul francez o cantitate mai mare de benzină. Negustorul a executat comanda, anexând însă o notă scrisă franțuzește Patriotul german, indignat că pe pământul german cineva îndrăznește să scrie note în franțuzește, a refuzat benzina și a pornit proces împotriva negustorului. Autoritățile au deschis anchete, apoi au sistat orice procedeu. Patriotul german, revoltat în sentimentele sale germane, s'a adresat cu plângerea sa și cancelarului german... Și la plângerea aceasta a primit răspunsul telegrafic: »Unsin», — »Prostie».

La noi oare ce s'ar fi întâmplat? La noi sânt pedepsiți chiar și advocații dacă îndrăznesc să-și tipărească pe plicurile de scrisori numele românește!

„Tisza și naționalitățile“.

Neues Wiener Tagblatt publică un prim articol în felul obișnuit tendențios al ziarelor jidano-liberale din Viena despre »Tisza și naționalitățile». Ziarele acestea nu dau niciodată însemnătate chestiei naționale din Ungaria, decât cel mult când o pun și ungurii în discuție, iar în cazurile acestea în partea guvernelor ungurești de cari sânt gras plătit.

Ziarul amintit spune în articolul său că discursul contelui Tisza nu-i o apucătură de tactică, un joc neserios, ci arată intenția serioasă de a

rezolvi chestia națională. Ziarul *Viener Tagblatt* cuvântarea ar fi făcut imediat mare impresie între români și clerul înalt se grăbește să cunoscă mal jos, că I. P. S. Sa mitropolitul șianu regretă că Tisza nu a arătat mai curând ce făgăduiește românilor. »Răspunsul» este simplu, adaugă »N. W. T.». Tisza pune condițiile, nefiind nici șeful cabinetului al partidului, a trebuit deci să lase în fața telului Hédervá y crețarea formală a conțentului. Și putem asigura că între Tisza și domnește deplină înțelegere asupra acesteia. În sensul că *trebuie să se acorde naționale mai înainte*. Ca pildă de urmat de la comanda politica sașilor, cari ni s'au arătat au mari foloase.

La urmă ziarul amenință pe cei ce vor să împiedice realizarea unei înțelegeri binefăcătoare și avantajoase — pentru unguri — că vor răspunde în fața tribunalului istoric și îndărătnicia lor.

Cu toată truda sa de a prezenta lucrurile vorabil pentru Tisza, ziarul din Viena nu decât să-i compromită »succesul». Multă vreme vor să recunoască că clerul înalt nu este de propunerile lui Tisza și că are mari rezerve. Și apoi trebuie să recunoască că Tisza nu este blit în numele guvernului, și că nu este competent de a face el condițiile păcii, ci numai teie Khuen. Atunci ne întrebăm pentru ce pierdem vremea, cu o discuție zadarnică? Tisza nu e competent a vorbi, atunci pe atâta vâlvă și șgomot în jurul discursului care nu reprezintă decât vedeile unui om care va răspunde că Tisza e o personalitate mare și că are șansele de a ajunge el capul guvernului. Dar atunci pentru ce nu prezintă condițiile păcii sale?

Va să zică oricum vom privi, oricât va și învrti lucrurile, marele șgomot și discuția de împăcare rămâne un vuleț surd, o moară care nu macină, dar se învrtie și învrtie. Iar ziarul din Viena vrind să susțină și să mărească pe Tisza, îi face niște servicii cari Tisza nu-i va fi mulțumitor.

condiții, cu siguranță că nu întâlnim curente primejdioase, fiindcă Sommer, manevrează ușor, cu un gest imperceptibil. Îl examinez figura fină, cu trăsăturile regulate, încadrată de o barbă blondă mătăsoasă. Ochiul îi este limpede, gura aproape surizătoare.

Nu caută de loc să vadă ce face tovarășul de drum, așezat la spatele lui.

E adevărat însă că apăsarea genunchilor mei de spatele lui îl indică că am rămas înlemnit în nemișcarea dela plecare, dar că urmăresc cu interes fazele preumblării noastre.

Iată-ne lângă o pădurice.

Aci începem să ne urcăm mai sus pentru a ajunge la același nivel la care evoluează biplanul ce l zărlisem adineaori.

Această întâlnire neprevăzută, în aer, îmi pare atât de plăcută, încât pentru un moment uit sfârșitul motorului și mă înclin către pilot pentru a-i comunica impresia mea.

Pilotul nu mă aude, și chiar dacă m'ar fi auzit nu s'ar fi clintit.

La înălțimea la care sântem ne-a luat un vânt destul de puternic și manevrarea a devenit pentru un moment mai grea.

Câtă vreme am sburat așa peste arbori, peste câmpuri, peste gările drumului de fier, peste drumurile pe cari trec nesfârșitele șiruri de automobile?

Multă vreme. S'a lăsat noaptea și noi trecem drumul cel mare care duce dela Reims la Bourgoigne.

În sfârșit pasărea vôlește să se întoarcă la cuib și în acel moment am trăit unul din cele mai delicioase momente din viața mea. Printr'un sbor planat am coborât la pământ în fața hangarului în care se adăpostește biplanul.

Această coborâre tăcută prin aer este faza expediției care mi-a lăsat cea mai puternică impresie: am visat adesea că sbor: în sfârșit visele mele s'au îndeplinit.

Istoricul sifilisului și starea lui prez...

Invenția preparatului Ehrlich-Hata a pus pe chestiuni la ordinea zilei, în legătură cu sifilisul. Despre aceste chestiuni publicăm mai la vale un studiu, deși serios scris totuși pe înțelesul tuturor.

Autorul lui, d. Dr. A. Cosmuța din Budapesta, întors zilele trecute din Berlin unde fusese să studieze noului medicament. La rugarea medicului nostru din Budapesta, dsa a avut o bună voință a ne pune la dispoziție rindurile ce au...

Sifilisul este o boală cronică infectioasă zată printr'un microorganism (spirocheta) pe care l-a descoperit Schandin la începutul secolului. Încă din timpurile cele mai vechi s'a învrtit în Asia și Europa. Și scriitorii din cele mai anticiteții au scris despre ea. O găsim chiar în biblie pe cum și însemnările medicilor indici, japonezi și chinezi.

În ultimile decenii ale secolului al XV-lea când regele Franței Carol VIII, regele Spaniei asedia Neapolul, s'a observat întâ o dată boala în măsură mai mare. Armata lui se afla punea din lefegii, între cari mulți erau sifilitici. E probabil că și restul armatei s'a îmbolnăvit. Boala asta a spaniolilor. Se poate privi ca sigur că, boala a fost importată de...

FABRICA DE OBLOANE
JALUSINE DE ESSLINGEN
CONTRA RAZELOR SOLAR
SI STORURI

RONA
ERNÓ
BUDAPEST
TELEFON 23-85

IZABELLA
UTCZA 47.
TELEFON 23-45.

Presa din România și discursul contelui Tisza.

— Voci de presă. —

Azi sântem în poziția de-a putea comentariile cu cari a însoțit din regatul liber al României discursul contelui Tisza. Până acum, grație celor noastre cari au oprit intrarea a aproape tuturor ziarelor, am fost la scurte telegrame laconice. Corespondența noastră ne trimite azi articolele de toată presa românească. Trebuie să constatăm cu bucurie că aceste sânt ținute într'un ton rotund, mult mai declarat decât s'ar fi putut concluda pe baza telegramelor tendințelor ale agențiilor cari vorbiau despre o presă excelentă.

Însă, presa din Regat are la adresa contelui Tisza și cuvinte mai călduroase, mai prevenitor și pe alocuri nesigur al celor din România e a se atribui mai mult agențiilor telegrafice cari au comunicat discursul contelui Tisza într'un rezumat tendințos care a sedus bunăcredința agențiilor.

În orice caz, presa din România va ști să fie cât crezământ să dea informații ce ne privesc pe noi și lupta noastră și să se comunice din partea agențiilor

»Ordinea» din București își încheie un articol de călătorește de domnul N. Cosăcescu în care se spune:

»Incerările tuturor guvernelor de a atrage oamenii politici români, cari să albească gândurile și vederile guvernului, nu vor da nici un rezultat, fiindcă cei cari abandonează interesele neamului lor n'au putere morală de a folosi nici guvernului, nici națiunii. Sânt oameni fără caracter a căror înălțare e facilă și păgubitoare educației politice.

Sperăm că de rândul acesta, oamenii politici maghiari și români, uitând trecutul, își vor întinde mâna frățește, cedând fiecare. Pentru noi cei din România ar fi o mare mulțămire de a putea lega relațiuni de prietenie cu poporul maghiar, cu care avem multe interese comune. Dar aceasta nu

D. Constantin Mille, directorul »Adevărul« publică un articol mai lung în care discută tema dezertării și constată că dezertările ce s'au făcut, sânt o nenorocire și pe de-asupra o mare greșală.

»In prima linie, — zice d. Mille — eu nu pot înțelege dezertarea la dușman și tocmai în timpul războiului. Chestia dacă românii trebuie să persiste în atitudinea lor hotărâtă față de unguri, ori dacă trebuie să le facă unele concesii pentru a căpăta altele, este de sigur discutabilă, dar în timp de pace, nu în momentul luptei electorale, când trecerea în tabăra dușmană este o trădare.

Această hotărâre trebuie să o ia întreg partidul, să fie discutată și minoritatea să se supună majorității. Numai așa există un partid și disciplina este prima virtute a membrilor lui. A fost dar o greșală că, fără de o hotărâre generală, X ori Y a plecat din rândurile luptătorilor, mergând la dușman, sub cuvânt că părerea lor personală este alta și că o înțelegere cu ungurii poate da mai bune rezultate, decât o luptă fără de lertare și fără de răgaz.

Dar chiar această ultimă părere este o erezie. Față de naționalități, ungurii au o atitudine foarte clară și hotărâtă: dispariția lor. Dacă astfel este, atunci oricum te-al lua cu adversarul tău, ca să te înțelegi cu dânsul, nu-l ai alt mijloc, decât ați pierde individualitatea ta națională. Nu, desigur de frumusețea gestului tău nobil, desigur faptul că i întinzi prietenie mâna, îl va face să se înșele pe dânsul singur și va uita scopul final. Înțelegere nu poate exista decât în momentul când oligarhia maghiară va abandona punctul ei de vedere șovinist și va înțelege altfel idela de stat ungar. Cât timp însă ea persistă în această mentalitate, este indiferent dacă cu bine sau cu rău, își va urma unghiul calea lui de cotropire.

»Aclunea» din București scrie:

»După importantul discurs al președintelui clubului parlamentar al naționalităților din Camera maghiară, d. Teodor Mihali, prin care se insistă asupra necesității de-a se deslega în chip echitabil marea problemă politică a națiunilor nemaghiare, al căror drept de existență este consacrat prin constituția dualistă dela 1867, — nu se putea să nu lee cuvântul contelui Tisza, care reprezintă vederile guvernului maghiar în chestia naționalităților...

Este de prisos să mai spunem, că pe românii discursul contelui Tisza îi lasă foarte reci. Dânsul și-a reeditat vederile sale șoviniste față de frații noștri, cu cari dorește să se împacă, însă desbrăcându-l de naționalitatea lor. Apelul său la prietenia maghiaro română pe bazele de subordonare a intereselor românești celor imperialiste maghiare, nu găsește nici o primire nici la românii din Ungaria, cu atât mai puțin la frații lor din România.

pentru cuvintele contelui Tisza, care, ca mulți oameni politici maghiari își închipuie că națiunea maghiară are un rol așa de hotărâtor în mersul politicii Europei, încât să poată spune că »micile națiuni — adică noi, sârbii, bulgarii și grecii, — găsesc în puterea politică ungurească și în manifestarea ei cea mai sigură garanție independenței lor și a existenței lor viitoare.

Aceste fanfaronade sânt pentru șovinistii gură-cască, cari cred că într'adevăr »Ungaria a impus în politica externă a Europei idela de a lăsa micilor popoare din Orient libera lor dezvoltare», așa cum se laudă contele Tisza.

Lăsând la o parte aceste fanfaronade inofensive, noi credem că oamenii politici maghiari vor înțelege că națiunea maghiară are tot atâta interes într'o prietenie cu națiunea română din imperiul austriac, cât și aceeași.

»Conservatorul» din București scrie:

»După importantul discurs al președintelui clubului parlamentar al naționalităților din Camera maghiară, d. Teodor Mihali, prin care se insistă asupra necesității de-a se deslega în chip echitabil marea problemă politică a națiunilor nemaghiare, al căror drept de existență este consacrat prin constituția dualistă dela 1867, — nu se putea să nu lee cuvântul contelui Tisza, care reprezintă vederile guvernului maghiar în chestia naționalităților...

Este de prisos să mai spunem, că pe românii discursul contelui Tisza îi lasă foarte reci. Dânsul și-a reeditat vederile sale șoviniste față de frații noștri, cu cari dorește să se împacă, însă desbrăcându-l de naționalitatea lor. Apelul său la prietenia maghiaro română pe bazele de subordonare a intereselor românești celor imperialiste maghiare, nu găsește nici o primire nici la românii din Ungaria, cu atât mai puțin la frații lor din România.

»Aclunea» din București scrie:

»Contele Tisza, este drept, n'a făcut vre un avans extraordinar naționalităților, ci s'a oprit la maximul pe care acestea l-au putut obține până acum în mentalitatea politicianilor unguri: cetățenii din statul vecin, de origine străină, să fie buni cetățeni ai aceluia stat, formulă care de sigur subînțelege în primul rând abdicarea la idealul național al națiunilor respective...

Făcând toate rezervele asupra scopului final propus de contele Tisza, am crezut totuși că merită să fie relevată aprecierile măgulitoare cu care

Columb din America în Spania, unde însă s'a răspândit decât în mod endemic (sporadic).

După întoarcerea armatei, toată Europa fu înfapt cu această boală care a bătut timp de două decenii. În vechime însă nu ajunseră la cunoștința că este o boală venerică și datele mai amănunțite sânt adunate numai din însemnările descrierilor medicilor contemporani. Numai în anul 1890 ai secolului trecut s'a stabilit caracterul științific al acestei boale, când atât prin experimente cât și cercetări bacteriologice se reuși a demonstra în mod hotărât de alte boale.

Boala venerică a boalei a fost recunoscută în timpurile cele mai vechi și s'a constatat și în cazurile de infecție.

Germenul boalei lera însă privit ca un mic organism, un parazit foarte mic. Descoperirea acestei adevăratei germenului nu se leagă de vreunul medic, care se ocupă cu bacteriologia, ci de a zoologului Schaudin, care cu ajutorul sa a găsit deja mare parte spirochetele, cari cauzează boalele trofice.

Schaudin a cerut permisiunea clinicii din Berlin pentru a cerceta sângele persoanelor infectate cu boala venerică și printr'un metod nou de colorare, descoperit de el, a dovedit în mod hotărât, că boala este cauzată prin așa numita

spirocheta pallida. Spirocheta este o vietate subțire ca firul de ață și are 2—3 spirole.

Această descoperire a deschis o perspectivă cu desăvârșire nouă în patologia acestei boale. De o parte s'a reușit a se dovedi în mod neîndoios natura infecțioasă a boalei, de altă parte s'a deschis un nou teren pentru înmulțirea cunoștințelor și dezvoltarea tratamentului acestei suferințe. Metschnikoff a dovedit prin oltirea sângelui de om, care conținea spirochete, în mai multe cazuri, că spirocheta este pricinuitoarea boalei.

Prin descoperirea lui Schaudin a făcut să progreseze cunoștințele despre boala venerică, dar nu ar fi fost îndestulătoare, dacă Wassermann n'ar fi descoperit serodiagnostics boalei.

Știm anume că spirocheta nu se găsește decât în primele stadii ale boalei. Mai târziu în așa numitele stadii secundare și terțiare ale boalei, găsirea ei e anevoioasă sau chiar cu neputință. Și tocmai cazurile acestea sânt cari fac așa multe greutăți. Până acum numai urmările și anume faptul că cura de mercur sau caliu iodid a fost aplicată cu succes, dădeau dovadă că diagnosa medicului a fost bună, dar în câte cazuri nu s'a întâmplat că de exemplu nu s'a recunoscut că frigurile, simptomele din partea creierilor, defectele organice de inimă, tabesul, paralizia progresivă sânt cauzate prin boala vene-

rică contractată cu atâți ani înainte și rămasă acum fără simptome.

Este meritul lui Wassermann că tabloul acestor boale, împresca până atunci, s'a clarificat pe deplin. Wassermann porcede din principiu că spirocheta produce în organism un venin (toxiu) la care organismul răspunde prin formarea unui antidot. Deci amestecând extractul spirochetei cu serul unui om care suferă de boala venerică acestea se vor potrivi unul cu altul precum se potrivește cheia cu broasca ei. Acesta este pe scurt principiu reacțiunii lui Wassermann. Modul de executare și tehnica reacțiunii pretind însă multe cunoștințe serologice.

Cu ajutorul acestei reacțiuni s'a dovedit în mod cert acel fapt care de mult a trecut în conștiința publicului că, tabesul și paralizia progresivă sânt cauzate aproape totdeauna de boala venerică de care bolnavul a suferit mai înainte și de care poate nu s'a căutat niciodată sau în mod neîndestulător. Din acestea reiese deja marea importanță diagnostică a acestei reacțiuni. Prin aceasta sântem în stare a recunoaște infecțiile latente ale boalei venerice de cari bolnavul nu are cunoștință și cari în lipsă de tratament duc la boalele mai sus amintite. Prin această descoperire Wassermann și-a făcut numele nemuritor și a scăpat viața multor oameni.

Guleri și Manșete.

Numai calitate bună. Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

României și petrecând abia de vre-o câteva zile în comuna Tulgheș fără nici o vorbă și fără cel mai mic motiv l'a lovit așa de tare în cap cu o piatră ce ținea în mână încât numitul Teodor Morariu a căzut amețit la pământ. Raucez neîndestulându-se numai cu atâta, cu furie bestială repezindu-se la dânsul l'a prins de gât și atâta la strâns până la înădușt cu totul și după aceea să zice că l'ar fi băgat cu capul în pârăul ce curge în apropiere, a avut dară destul timp să medieze cu sânge rece ce face!

Oare făcea aceasta față de un săcul să fi tost cât de infuriat?!

Aviz tuturor acelor care retrăgându-se dela împlinirea datoriei cetățenești în patria lor, vin în țara străină să servească fără simbrile și să fie speculați de toți trași împinși, și mai pe urmă să fie păliți în cap ca niște câni turbați!

Raucez își așteaptă răsplata în închisoarea preventivă diu Csikszereda.

— **Mulțumire publică.** În amintirea răpaușatului Dr. Vasile Fodor, avocat în Abrud, a binevoit a contribui la fondul coroanelor eterne administrat de reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur:

»Auraria«, casa de economii în Abrud, 20 de coroane.

»Casina română din Abrud, 20 de cor.

În amintirea repaușatei Lucreția Corcheș născ. Șulușu a contribuit d. Aurel Petrovicu, director de bancă în Nădlac, tot la fondul coroanelor eterne 20 de cor.

Reuniunea exprimă sinceră mulțumită donatorilor și pe această cale. Cu deosebită stimă *Sabina Borzia*, casiera reuniunii.

— **Săpături arheologice în Ungaria.** Acum doi ani, neguțătorul de vinuri Wolf, din Kismarton, a început săpături la Möllendorf și a dat peste sicrie de piatră și urne cu cenușe și oase. A dat și peste rămășiți dintr'un zid care se întinde dela grădinile dindărătul satului până la muntele Leitha și până la gară. De pe mărimea înterimului, se vede c'a fost aci un oraș mare roman. Aci se tăia drumul dela Scarabantia (Sopron) și Vindobona (Viena) cu cel dela Carnutum (Ovar) la Adaquas (Wiener Boden).

Tot aci dădea și alt drum, cel dela Carnutum, pe la Mannerdorf, Hof, Loretto și Wiener Neustadt. Acum săpăturile în înterim se fac supt privegherea unui arheolog cunoscut, colonelul Max Groller von Mildensee. Tot el a lucrat la desgroparea Carnutului. Soția lui Wolf, arheologă și ea ajută.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public romin.

? : Dentist român în Arad. : ?
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Gronica artistică.

O nouă artistă: **Veturia Papp**. Aradul s'a afirmat și mereu se afirmă ca antimergătorul în ceea ce privește viața culturală, națională și artistică românească. De aici pornesc semnele bune în toate privințele. Sânt îmbucurătoare și sănătoase manifestările actuale. Nu a trecut mult de când aici s'a sărbătorit cea dintâi casă a presel românești de aici, — afirmarea statorniciei și progresului în ziaristica noastră, nu a trecut mult de când un mare mecenat de origină basarabean a făcut gestul cel mai patriotic și sfânt — afirmarea sacrificării banului nostru pentru școala și biserica noastră; și au trecut câteva zile de când »Asociația pentru fond de teatru românesc«, supt conducerea directorului artistic P. Bănușiu, cu două talente tinere: tenorul Mărcuș și baritonul Crișan — au afirmat că și în domeniul artei muzicale se arată răsăritul epocii de înălțare. Ne bucură mult că tot de aici ne-a fost dat să întrezărim de timpuriu talentul real al domnișoarei **Veturia Papp**, ca artistă în pictură.

Domnișoara **Veturia Papp**, deși prea tânără, prin pânzele sale a dovedit că posedă talentul pictural, iar ca să se afirme și să fie o individua-

litate artistică se înțelege că are nevoie de școală multă. E fiica profesorului Papp din Arad, și soră cu apreciată elevă dela conservatorul din București, d. soara **Leontina Papp**, care făgăduiește a fi o bună cântăreață, și a fost chemată la Palat de M. Sa Regina Elisaveta.

Am rămas adânc impresionat în fața tablourilor d. soarei **Veturia Papp**, și ar fi un păcat dacă acest talent ar fi lăsat în umbră. Un artist când e în formație, se cunoaște imediat după lucrările lui dacă cu timpul va fi desăvârșit ori nu. Și d. soara **V. Papp**, e o artistă. În fața pânzelor lucrate de d. sa întrezărești fiorul artei, aceea viață care pornește din culori numai atunci când ai chemarea către penel. Câteva clipe am putut admira colțul acesta de artă din două camere ale d-sale. Prefutindeni pânze: viață, soare, umbră, câmp, flori și aer binefăcător. D. sa lucrează cu același iscusință natura moartă, peisage, capete de expresii, în ulei ca și în pastele.

Primul tablou care și atrage atenția este: »Un birou de scris«. Reprezintă o masă de lucru, cu cărți, creioane, și un vas de flori, trandafiri. Totul e bine, dar mai cu seamă florile sânt minunat redade. Culorile sânt puse cu gingășie și cu plasticitate străvezie. »O bătrână«, cap de expresie, așa de bine sânt prinse toate mișcările feței, expresia ochilor și acel colorit natural al feței, încât îți face impresia surprinzătoare și puternică a vieții. În genul acesta d. sa lucrează mai bine. Peisage sânt: »Un efect de noapte«, reprezintă marea, iar luna luminează palid dintre nori. Aici parcă simți umizeala apei și razele lunii ce se răspândesc pierdute. »O stradă din Arad« reprezintă o margină a orașului; »O vedere din Pecica« reprezintă câteva case sărăcăcioase, o uliță a celor cari cunosc foamea și setea. Afară de aceste sânt multe pânze. Aici nu fac o dare de seamă, ci mă mărginesc a face numai talentul d-sale cunoscut. Va fi un talent, căci nu-i lipsește simțul artistic și mai cu seamă atât desenul, cât și tehnica, cât și coloritul, supt penelul d-sale capătă farmecul realității.

La anul, d. sa va pleca, poate, la Viena, spre a-și continua studiile, și când va isprăvi ne va aduce fală. Ii urăm deplin succes.

ECONOMIE.

Conferențiar agronomic al »Asociației« a fost ales în ultima ședință a comitetului central d. Aurel Cosciuc, până acum profesor la școala agronomică a Conzistorului archidiecezan din Sibiu.

Plata grânelor din Aradul-Non

15 Iulie 1910

De nou a ploiat, dar puțin și fără să strice secerișului început.

De prezent e vreme bună și e nădejde să țină încă câteva zile.

Tîrgul de bucate stagnează și afacerile decurg fără nici o animație.

S'a vîndut azi

grâu 200 mm.	8.50—	9—
orz mm.	5.80—	—
ovăz mm.	6.30—	—
secară mm.	6.50—	—
păpușol 200 mm.	5.30—	5.40

Prețurile sânt socotite în coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu non

De Tisa — — — — —	20 K. 60
Din comitatul Albei — — — — —	22 » 90
De Pesta — — — — —	20 » 40
Bănățianesc — — — — —	20 » 70
De Bacica — — — — —	23 » 40
Secară de calitate I. — — — — —	14 » 20
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	12 » 75
Ovăz de calitate I. — — — — —	14 » 10
Oucuruz — — — — —	11 » —

Poșta Redacției.

Caransebeș. Vă mulțumim pentru comanda bogată și interesantă de azi.

Poșta Administrației.

Gh. Bârsan, Sibiu. Am primit 7 cor. ment pe qu. III 1910.

Ioan Bârsan, Săliște. Am primit 14 cor. ment pe qu. II 1910.

Nicolae Vlad, Sellemberk. Am primit 1 cor. în abonament.

Redactor responsabil: Iuliu Cluj.

»Tribuna« institut tipografic, Niclita și

„Wällischhof“

aranjat după sistemul Dr. Lehmann cu toate întocmirile moderne ale fizice și dietitice (1 oră și jum. de la Viena) în regiune romantică sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziția direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Stura

C. ROTH

fabrică de salamă și articlii de cărnărie Sibiu-Nagyszeben, Reispargass

Recomandă specialitatea noastră ma calitate de cărnărie, articlii de cărnărie, carne fină (kaiserliche), slănină cu alu, gardas mate, șuncă, limbă, în carne de iarnă măieși și săgețe, specialități de măieși și săgețe, pașete de carne de caș de porc; slănină pentru muncitori în cantitate de 25 kgr., și untură curată de porc topită în vase, ș. a.

La comande mari prețuri expediere cu poșta sau cu trenul. Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri și informațiuni la dorință servim gratis și franco. Comandele sânt a se adresa la firma de mai sus.

Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficianți mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Suspendarea

garniturii ziarelor „Lupta” și „Poporul român”.

De la Budapesta primim o știre care va face legitimă senzație în lumea română întreagă. Părintele Dr. Vasile Lucaci, delegat al comitetului național pentru conținerea celor două ziare ale partidului „Lupta și Poporul Român” a fost silit de a lua hotărârea să suspende apariția acestor două ziare. Cauza acestei hotărâri este editorul secretar al celor două ziare, simpaticul „Dimitrie Birăuț”. Nu putem cunoaște în detaliu care a dat loc la o hotărâre atât de subită, dar e sigur că s'a petrecut ceva din cele două ziare și că Birăuț, vechiul nostru cunoscut și erou al moralei publice, a dat de sigur încă una din matrapazlicurile incorectitudinile sale.

Ce este mai grav însă, e faptul că după încheierea formală a părintelui Lucaci de a scoate acele ziare, Birăuț nu s'a dat de a încerca la rezezeală o redacție din existențe îndoelnice cari îi vor fi la dispoziție și s'au pretat unealtă la a opera contra partidului.

Un caz de obrăznicie și de sfidare a partidului care trebuie să ne puie pe gânduri. Birăuț care nu s'a dat înapoi a se da lui Burdea, care nu avea decât un singur scop: de a-și face gheșeftul cu ajutorul partidului național și pe de asupra a sărui să se ridice la rolul de erou și conducător al cauzei naționale, Birăuț mai are azi trupeul de a încerca să câștige încrederea publicului și contra voinței partidului și scoate supt titlul ziarelor naționale produsul gheșeftului său.

Sântem siguri că omul gheșeftului nu se va da înapoi de a și imbia serviciile celui care îi va făgădui mai mult și în gândul nostru vom înhăitându-se o dulce cădășie a trădătorilor.

A cui e vina? Nu ne considerăm chemați să face acuma pe judecătorii, dar puțăm spune că sânt vinovați, deși de bună credință. Legătura cu această insectă murdară trebuia ruptă de mult, de când a dat dinții dovadă palpabilă a ticăloșiei sale. Trebuia însă o naivitate fabuloasă, de a se pune până astăzi casă comună cu acest gheșeftar ordinar, care a avut odată îndrăzneala de a se gândi la deputație și amănând încă mai acum un an pe oameni săruiți cu lovitura palmelor sale murdare alătea gheșefturi. Credem că acuma vom — pentru ultima dată: Birăuț pe neaș și dorim să dispară cât mai curînd din viața unde demult i-a fost locul: în temnița disprețului și oprobriului public.

Nu ne îndoim că publicul nostru va da partidului național tot sprijinul său în lupta pentru încercării acestui arivist.

La stiri ce primim:

Budapesta, 20 Iulie. Delegațiunea comitetului partidului național care are să se ocupă de conducerea ziarelor partidului

național ne roagă să publicăm următoarea declarație:

Cătră cititorii ziarelor „Lupta” și „Poporul Român”. Considerații de ordin superior cari ating cinstea cauzei naționale, devenind de o actualitate ce nu se mai poate amâna, precum și realizarea unei dorinți generale a românilor de a organiza ziarul partidului național român, din imputernicirea delegațiunii încredințată de comitetul central cu conducerea „Luptei” și „Poporului Român” să iau următoarele măsuri:

1. S'au făcut pașii necesari pentru a se instala ateliere proprii pentru tipărirea organului partidului național român. Lucrările sânt în curgere și se vor termina în carînd.

2. Până când se va putea continua tipărirea ziarelor „Lupta” și „Poporul Român” în tipografie proprie, apariția acestor două ziare se suspendă. Pentru numerele ce nu apar în timpul acesta abonații vor fi despăgubiți.

3. Delegațiunea ia pe viitor conducerea și administrația acestor două ziare.

4. Prin urmare autorizația dată mai înainte dlui Dimitrie Birăuț ca să reprezinte interesele administrației celor 2 ziare, prin aceasta se revocă, concentrându-se toate afacerile administrative ale ziarelor „Lupta” și „Poporul român” la adresa mai jos indicată, unde rugăm să se trimită tot ce privește, sub orice raport, aceste două comunicate.

Dacă s'ar întâmpla, după acest comunicat, să apară în Budapesta ziare cu titlul „Lupta” și „Poporul român”, aceste nu mai sânt organele partidului, ale comitetului și clubului național român.

Toate ziarele românești dela noi și din Regat sânt rugate să reproducă acest comunicat.

Delegațiunea comitetului central și a clubului partidului național-român.

ss. Dr. Vasile Lucaciu.

Adresa ziarelor rămâne:

Budapesta, VII. Rottenbiller u. 10.

D. Dr. Vasile Lucaciu a adresat lui Birăuț următoarea scrisoare:

Domnule Birăuț,

In urma atitudinii ce ai aflat de bine a observa față cu redacția „Luptei”, prin aceasta îți aduc la cunoștință că din momentul acesta, 19 Iulie n. 1910, orele 3^{1/2}, p. m., suspend edltarea numitului ziar precum și a ziarului „Poporul român” și, prin urmare, îți interzic tipărirea și publicarea lor în numele partidului național, al comitetului sau al clubului deputaților naționali. Aștept să mi retrimiți imediat toate manuscrisele cari ți-au fost trimise din partea redacției „Luptei”.

Dr. Vasile Lucaciu

secretar general al delegațiunii partidului național-român pe lînga red. „Luptei” și „Pop. Rom.”

Birăuț însă n'a răspuns la scrisoarea dlui Lucaciu și n'a retrimis nici manuscrisele, ci a înghesbat o redacție din elemente dubioase și a publicat azi, Miercuri, un număr din „Lupta” — apocrif.

Situația politică.

Discuția adresei.

Azi s'a sfârșit discuția asupra proiectului de răspuns la mesajul de tron. Ultimul orator a fost Justh Gyula.

În ședința de mâine, Joi, se vor rosti cuvântările de încheiere. Dreptul acesta îl au Lang Lajos, contele Apponyi, contele Bathányi, Dr. Teodor Mihali și Rákovszky Béla, cari au prezentat toți câte un proiect de răspuns. De acest drept însă nu vor profita cu toți.

Înainte de votare va lua cuvântul ministrul-șef de cabinet contele Khuen Héderváry.

În ședința de Vineri se va intra apoi în discuția proiectului despre îndemnitățile bugetară.

Criza croată.

În conflictul dintre banul Croației și coaliția croato-sârbă nu s'a ivit nici un moment nou. Cei mai mulți deputați croați s'au întors acasă. Nici audiența dela Ischl nu va aduce vre-o schimbare pentru că Majestatea Sa nu va primi demisia banului.

În cercurile bine informate se afirmă că actuala criză se va rezolvi pe cale pașnică, prin concesii reciproce. Toți dintre deputații croați mai intransigenți vor eși din partid, pentru a înlesni aplanarea crizei. Guvernul ungar va satisface câteva dintre cererile croaților, cari la rândul lor vor renunța la înlocuirea lui Araniczky, șeful departamentului justiției din Croația.

Ședința Camerii.

— Ședința de Mercuri. —

Ședința se deschide la orele 10 și 1/4. Președintele: Berzeviczy Albert. După aprobarea sumarului ședinței trecute și citirea adreselor sosite la Cameră, se intră în ordinea de zi.

Ronay Jenő (guvernamental) apără adresa partidului guvernamental și cere introducerea votului universal ca să se ridice nivelul parlamentului. Se ocupă cu discursul dlui Șt. C. Pop și spune că un om care e îngăduit să vorbească două ore în Cameră, n'are dreptul să se plîngă despre prigonire (Sgomot).

Vasile I. amian: Să n'avem dreptul nici a ne plînge?

Ronay J.: D. Șt. C. Pop n'are dreptate să se plîngă împotriva guvernelor ungare. Primește adresa prezentată de partidul guvernamental.

Haller István (poporal) atacă partidul guvernamental, care n'are dreptul să se numiască partidul muncii naționale (Sgomot). Partidul guvernamental de azi e partidul liberal corupt de odinioară. Între actualii miniștri e unul care a luptat chiar împotriva liberalismului: contele Zichy (Sgomot).

La alegerile din urmă s'au dat 633.934 voturi dintre cari numai 288.507 s'au dat pentru candidații guvernamentali. Dacă, cu toate aceste, guvernamentali sânt în majoritate, explicația e că deputații guvernamentali se recrutează din cercurile electorale cu numai câteva sute de alegători cari toți au fost cumpărați (Sgomot).

Heinrich A.: Și voi ați mituit

Haller I.: Noi n'am cumpărat nici un vot! Se declară apoi aderent al votului universal egal

Nu mai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se poate **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din:**

1 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.** Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane.**

are economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conforma tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului

aprovînță la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu desamne. — Să fim atenți la firmă.

Caută un apartament

curte singură, 3—4 camere, bucă-
remobilat, de acuma. Scrisorile sunt
adresa sub litera »S. P.« la admini-
»Tribunei« în Arad.

CUMPĂR

în orice
cantitate
flori de friguri, soc, frunze
de măslarniță, bolondaică,
ciumăfae, rădăcini și frunze
de mătrăgună, fie verzi, ori
precum și gândaci de frapțan.

la lui SZOKOLY SANDOR, Arad
de biserica sârbească). —

Advocat

cu praxă

aplicare pe 1 August în o can-
advocațială. Ofertele a se trimite la
redacția ziarului »Tribuna« în Arad.

Lucza József

chimic pentru curățitul hainelor în
Szeged (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

presirea și curățirea hainelor
bătești, femeiești, de copii și pre-
postav de mobile, haine
de doliu — mai departe primesc
curățirea penelor de pat,
mașina prin ce își redobândesc
culoarea albă și uscățimea originală
vor fi scutite de praț. Comandele
prov. se efectuează imediat și pr.

De inchiriat

Atelier de țiglarie de ciment, bine
cu toate mașinăriile și requisitele
necesare. Se caută un român harnic și
care ar putea închiria acest atelier pe
condițiuni favorabile. A se adresa la
Venter, notar emerit în Nagy-
(comit. Bihor).

ANARINI!

Cele mai fru-
moase cântărețe
moderne ce cântă
și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl.
1 an 6, 8, 10 fl. Renumitele cana-
Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.
Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl.,
după soia. Catalog de
prețuri despre papagal,
pasări transmarine măi-
muțe și câini de soia se
trimite înainte trimițând 20 fl. Pentru
comandele la los în viață se
— Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

la mare prăvălie de animale din Ungaria.

Cea mai ieftină sursă pentru
cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpu-
nuri de toaletă, parfumuri,
și orice articole pentru spălat.

Luminări

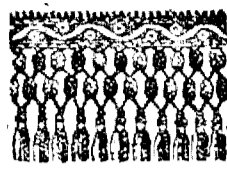
de stearină și ceară pentru
biserici; e fabrica de săpun
a lui

Lorencz Károly,

Arad, Str. Furray p. Nádasy.

NAGYIVÁN ANTAL găitănar

SEGHEDIN—SZEGED, Zrínyi-utca 2.

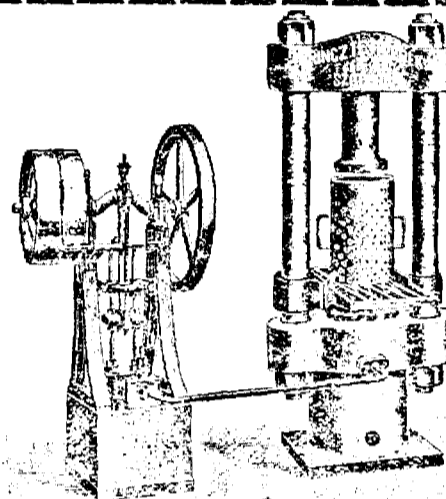

Am onoarea să aduc la
cunoștința p. t. public că
mi-am asortat atelierul
conform cerințor mo-
derne și sunt în plăcuta
poziție ca să pot susține
concurința cu orice fab-
rică din capitală, în deosebi

atrag atențiunea asupra :

impletitorilor, ciucurilor și decorțiilor
pentru mobile și prapori, de asemenea
orice ciucuri, decorații, masturi și găl-
tane pentru uniforme de gală în cea mai
splendidă execuție. —

Vanzătorilor li se dă rabat.
Informațiuni prin scrisori
la cerere se dau îndată.
Comandele din provincie
se execută repede și pr.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

- Pregătesc petrine și orice mașini
- pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghioat, sfărmat
- și prese, pe lângă asta cele mai
- exacte transmisiuni cu
- — tractație circumpețială. —
- Instalăm mori pe tain,
- ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■ ■

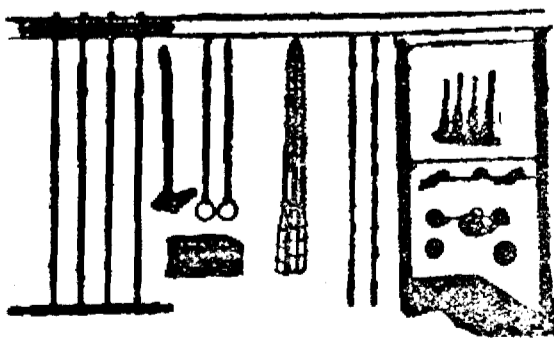
Prăvălie nouă de ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai
mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma
experiențelor câștigate pregătesc: neexceptionabil și cu prețuri moderate ghe-
te americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și ghe-
te ortho-
pede conform ordinilor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote)
pentru vânători și pentru călărit. — La comandele din provincie este de ajuns trimiterea
unei ghețe folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în —
Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (în edific. gimnaziului)
(Telefon Nr. 113—44.)

Distins cu recunoștința prin rescriptul
ministerului de culte și instrucție pu-
blică sub Nrul 109.541/904 pentru
accesoriile de gimnastică expuse cu oca-
zia adunării generale învățătoresți a VI.
În expoziția teritorială din 1907 la Pécs,
Cincibiserici distins cu medalie de aur.

fabricant de dife-
rite aparate de gim-
nastică și șvedeze.

La cerere trimite gratis
prospecte de prețuri. —

ANUNT.

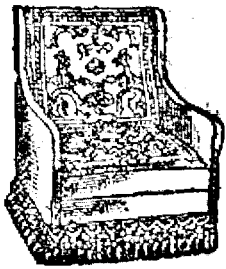
Aduc la cunoștința onoratului public
că am cumpărat și urmez conducerea

prăvăliei de coloniale Hoffmann

aranjată de nou și prefăcută din colțul străzii Forray și
piața Tököly. Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștință
a publicului, trebuie să-i atrag atenția că pe baza cunoștin-
țelor de zece ani petrecuți în magazinul lui Guttman S.
sunt în plăcuta poziție ca să servesc cele mai bune articole
pe lângă prețuri ieftine și serviciu onțant, câștigând prin
aceasta mulțumirea clientelei.

Așteptând binevoitorul
apropiu și semnez cu stimă :

Stein Mór,
negustor de coloniale.

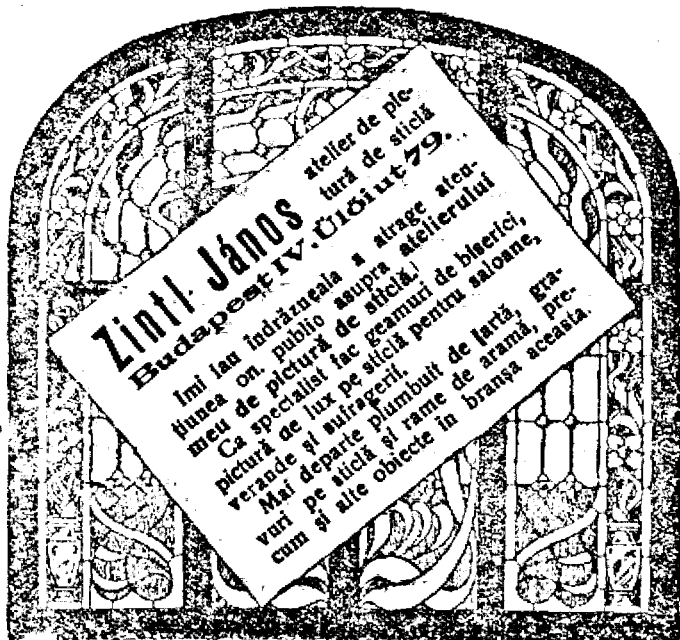
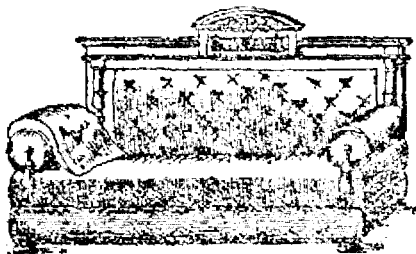

In atenția celor ce cumpără mobile.

Horger & Kepp

magazin de mobile, atelier pen-
tru covoare (tapețier) decorații în
Sibiu-N. szeben, Reisperg. 27.

O singură încercare vă va
convince despre ieftinătatea
tuturor articolelor cumpă-
rate la noi. Conștiințioși-
tate și serviciu prompt. —
Cel mai bun izvor de
cumpărat. Prețuri ieftine.

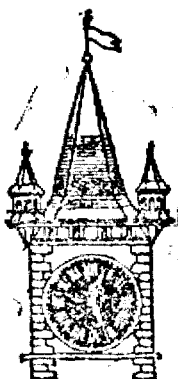
Zini János atelier de ple-
tura de sticlă
Budapesta IV. Csikvar. 79.
Imi las îndrăzneala a atrage aten-
ția on. publică asupra atelierului
meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac rezamuri de biserică,
pictură de lux pe sticlă pentru saloane,
verande și sufragerii.
Mai deparie plumbuit de țară, gra-
vuri pe sticlă și rame de aramă, pre-
țuri și alte obiecte în bransa aceeași.

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Prăvălia: V., strada Váczl nr. 57. —

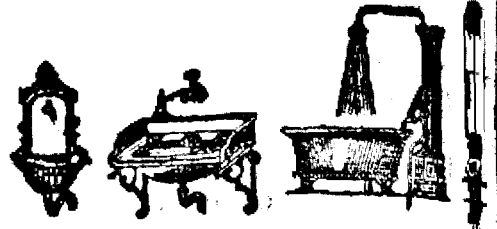
Face pe lângă prețuri moderate și ga-
ranție de mai mulți ani clasornice
de turn, școli, castele și cazarme,
primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în
persoană, prospect face gratuit și trimite
porto-franco ori cui.

ATENȚIUNE!

Primesc orice lucruri de tinichigiu: arde
coșerșelor, turnurilor, teraselor, instalări de apeducte, armatură
cabinelor de baie, — latrine și canaluri, de asemenea și
lucru aparțină-
tor acestui ram;
imbinări de ca-
nale și curăți-
lor, etc. etc. rea

Toate a-
ceste lucruri se
ef. ptuiesc solid
și foarte ieftin.

AVIS!

Pentru arhitecți și antreprenori e tot aici depozit
var de Vlădeni, stins și nestins, să vinde în cantități
după trebuință și foarte ieftin. Cu deosebită atenție:

Max Ruck, tinichigiu, instalator în Nagyszeben, Heiden-
gasse și vânzător de var în Nagyszeben, Heiden-
gasse.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 500.

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10.—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 1/2, 5 1/2
și 5 0/0, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
Interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare

Spese anticipative nu sunt, la dorință antiopten-
sele de intabulare, convertes datorile de interese

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi

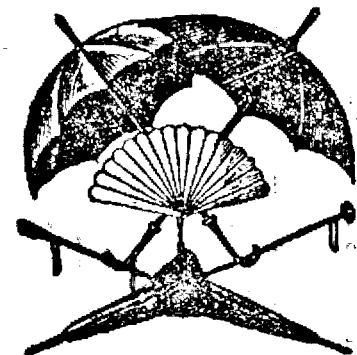
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie)

(Lângă filiala Poștei.)

Prețurile se pe lângă onorariile acuzitorilor de afaceri
și demnitate de încredere.

Fabricație proprie

La o haină de primăvară
sau vară se cere

un cortel elegant
și modern sau un

en-tout-cas.

Firma:

Th. Schmidt

Sibiu (Nagyszeben) Reispergasse

ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și
moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile
mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic.

Comande prin poșta prompt

„Dunăreana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Timiș-Cubin.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit, societate pe acțiuni »DUNĂREANA«, se invită la

a X-a adunare generală ordinară

se va ține în localitatea institutului, **Duminecă în 29 Iuliu 1910 la 9 ore a. m. în Timiș-Cubin***)

O B I E C T E :

1. Deschiderea adunării generale și constituirea birouului aceleia.
2. Raportul direcțiunii, comitetului de supraveghiere, aprobarea bilanțului și darea absolutului.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Alegerea a 1 membru în direcțiune.
5. Desbatere asupra eventualei fusionări a institutului cu alt institut.

DIRECȚIUNEA.

*) Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau plenipotențiați, sunt poțiti a-și depune acțiunile cu cuponii eventualele documente de plenipotențe, cel mult până la 28 Iuliu a. c. orele 9 a. m. la casa institutului nostru.

Contul Bilanț pe 31 Decembrie 1909.

ACTIVA			PASIVA		
	K.	l.		C.	l.
Casa în numărar	7681	08	Capital de acții (800 buc. à 100 cor.)	80000	—
Casa de păstrare postală	291	37	Fond de rezervă	15416	37
Efecte	51875	—	Fond pentru diferență de curs	955	50
Escompt	331848	50	Fond de penziuni	1000	—
Imprumuturi hipotecare	131832	—	Depuneri spre fructificare	192552	84
Conto-curent și diverși debitor (cu acoperire)	56975	61	Reescompt	215323	—
Realități (casa proprie)	18651	78	Imprumuturi hipotecare cedate	44050	—
Mobiliar	1265	40	Conto-curent	14487	21
după amortizare de 10%	126	40	Avans pe efecte proprii	32900	—
Interese transitoare	3492	29	Dividendă neridicată	345	—
Interese restante de hipotecă	2292	62	Creditori	2226	99
			Interese transitoare	6642	58
			Profit curat	179	76
	606079	25		606079	25

Contul Profit și Perdere pe 31 Decembrie 1909.

DEBITE			INTRATE		
	C.	l.		C.	l.
Interese:			Profit transpus din 1908	2601	—
de reescompt	14357	01	Interese:		
la hipotecă cedate	3568	67	de escompt	27650	14
la avans pe efecte	2078	65	de hipotecă	2688	88
după depuneri	10013	40	de efecte	2282	60
Spese:			Provisiuni	5829	57
de birou	1383	41			
salare și relut de cvartir	4244	60			
Dări:					
erarială și comunală	1523	96			
după interesele de depuneri	1001	34			
Amortisare din mobiliar	126	40			
Profit curat	179	76			
	38477	20		38477	20

Timiș-Cubin, la 31 Aprilie 1909.

DIRECȚIUNEA:

Secoslan m. p. Vasile N. Bunda m. p. Petru Stoica m. p. Axentie Balan m. p. Ioan Olariu m. p. Petru Tirnea m. p.
vice-președinte. președinte.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și corect.

Timiș-Cubin, la 30 Aprilie 1910.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Traian N. Marcu m. p.

Nicolae Sofariu m. p.

Petru M. Balan m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere:

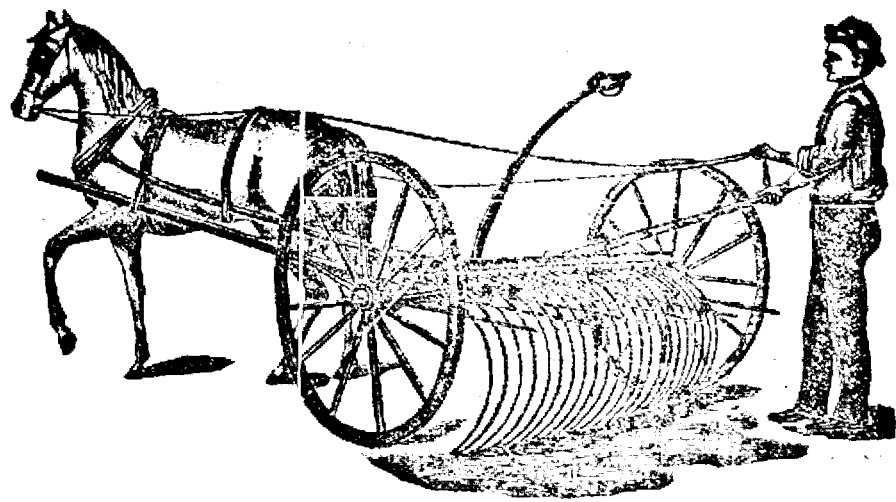
Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile »Bilanț« și »Perdere și Profit« și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în consonanță numerică cu acelea și conform legilor și statutelor, deci propunem a se aproba dimisivă cu propunerea împărțirii profitului curat. Asemenea confruntând și administrarea în decursul anului, propunem a da absolut direcțiunii și comitetului de supraveghiere pe anul de gestiune 1909.

Timiș-Cubin, la 30 Aprilie 1910.

Traian N. Marcu m. p.

Nicolae Sofariu m. p.

Petru M. Balan m. p.

Sam. Wagner, Prima turnătorie de fier Sibitană mare fabrică de mașini agricole, atelier de mori și prăvălie de fier. Nagyszeben.

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole executate cu cea mai mare precauțiune. Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Pluă pentru abale (postavuri). — Foarte mare export în România și Orient.

Instalează:

Mori de orice mărime. Cilindre la mori pentru asortat făina
— — — Conducte de apă, și altele etc. — — —

Efectuază:

Cele mai bune ȚEVI TURNATE pentru conducte de apă. Mare turnătorie de FIER și ALAMĂ. Foarte mare depozit în ȚEVI DE FIER de orice dimensiune. Cel mai mare asortiment în MAȘINI DE TRIERAT de orice mărime. Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 cai în sus.
— — Pe lângă cea mai mare garanție. — —

Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. EXPLICĂRI și CATALOAGE la cerere gratis și franco.

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

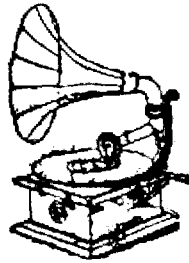
Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofoane

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ac, plăci etc. se găsesc la

specia listul: **Barthelmie György**

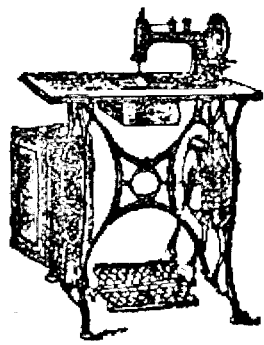
Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — — mechanic din Transilvania. — —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de orice sistem și fabricație, deasemenea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Perdele gata.

Perdele gata.

— — — Pieturi academice decorative proprii. — — —

Adolf Gündisch pictor bisericesc și văpsitor de războaie
Saggasse 28. Sibiu-Nagyszeben. Bachgasse 1

Se recomandă pentru împodobirea bisericilor orice stil, altare, icoane, frescuri, prapori etc. și văpsirea a orice fel de firme atât din lemn, țicșă sau pânză, cât și cele mai frumoase firme de sticlă, deasemenea primește renovarea și colorarea războai a iconostasurilor, stranelor, tribunelor etc. marmoră sau aurirea lor cu culori de aur veritabile, care păstrează fața. De-aseamenea se primește pe lângă prețuri culante, restaurarea artistică a tablourilor etc.

Comandele din provincie se eșeptuiesc prompt și corect.

Văd. Engel Vilmos

Institutul chimic pentru curățirea și vopsirea măței, stăvilor și Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Intreprindere de primul rang

Primește spre curățire chimică, cu prețuri cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot felul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pens, măști, etc. precum și ghețe din piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate Transformarea, curățirea și înălbirea perdelelor de dantele și a țicșilor.

Serviciu solid și conștiințios.

INȘTIINȚARE.

Am onoarea a aduce la cunoștința p. t. prietenilor și clientele, că prefăcându-ne atelierul de tapetare conform cerințelor moderne și celui mai nou și

am deschis
în Arad, Str. Forray casa Hunyadi un
magazin de mobile

Totodată facem cunoscut că ținem la dispoziție eventual pregătim la comandă orice mobilier, pentru dormitoare, sufragerii, saloane și camere pentru fumat.

Cerând onoratei clientele să ne onoreze și să mai deparțe cu încrederea ei, ce ne-o păstrează de 34, așteptăm binevoitoarele comande.

Cu distincă stimă:

Berán A. és Fia

depozitari de mobile.

— Telefon intra și extraurban Nr. 132.

Magazin nou. Magazin nou.